

ประโยค ป.ธ.๘

แต่ง ชั้นที่ภาษามคธ

สอบ วันที่ ๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕

จงเก็บข้อความตามที่จะเก็บได้ ในข้อความข้างท้ายนี้ แล้วประพันธ์ให้เป็นภาษามคธโดยฉันทลักษณ์ ๓ อย่าง ตามถนัด แต่งฉันทอะไร แจ่มชื่อไว้ด้วย ฯ

บุคคลัญญุตานั้น คือ ความรู้จักเลือกบุคคล มีวิภาคจะพึงแสดงได้ทั่วไปสำหรับชนทุกชั้น ทั้งผู้น้อยผู้ใหญ่ แต่ในที่นี้ จักรับพระราชทานถวายวิสัยเฉพาะสำหรับท่านผู้เป็นอิสริยน ความรู้จักเลือกบุคคลผู้เป็นบริวารประกอบในกิจการให้เหมาะสมเป็นอรรถของบุคคลัญญุตานี้. อันการใช้บุคคล สมควรจะเลือกให้เหมาะสมไม่เช่นนั้น ก็จยอ้อมไม่สำเร็จ มีอุทาหรณ์ในเรื่องอัตตูปัตติแห่งเวสสันดรชาดกว่า เมื่อครั้งสมเด็จพระบรมศาสดาได้ตรัสรู้พระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณแล้ว ทรงบำเพ็ญพุทธกิจ เสด็จจาริกแสดงพระธรรมเทศนาโปรดสัตว์มาโดยลำดับ ประทับอยู่ ณ ราชคฤห์มหานคร ชาวขจรไปถึงพระเจ้าสุทโธทนะพระพุทธบิดา ณ กรุงกบิลพัสดุ์ พระองค์มีพระราชประสงค์จะได้ทัศนากการพระราชโอรส อันได้ตรัสรู้เป็นพระสรพเพชญ์พุทธองค์ จึงทรงส่งอมาตย์เป็นราชทูตไปเชิญเสด็จพระทศพล. อมาตย์ผู้นั้นไปถึงแล้วได้ฟังธรรมสำเร็จพระอรหัตผลแล้วบวชเสีย หาได้กราบทูลอาราธนาไม่ พระเจ้าสุทโธทนะเห็นหายไป ก็ทรงส่งทูตไปใหม่เล่า เป็นอย่างนี้มาถึง ๔ ครั้งแล้ว ต่อครั้งที่ ๑๐ ทรงส่งกาฬุทายี อมาตย์ไปอีก กาฬุทายีได้ฟังธรรมสำเร็จพระอรหัตผลแล้วบวชเสียเหมือนทูตก่อนๆ ก็จริง แต่พระเถระเจ้า ยังได้กราบทูลเชิญเสด็จสมเด็จพระบรมศาสดามากรุงกบิลพัสดุ์ ให้พระพุทธรบิดาได้ทรงทัศนากการ และสดับพระธรรมเทศนาสมพระราชประสงค์ การใช้คนไม่เหมาะสมเป็นเหตุไม่สำเร็จแห่งกิจ ฉะนี้ บางคราวหาเป็นแต่เพียงไม่ได้ผลอันดีเท่า่นั้นไม่ ข้าให้เกิดโทษตรงกันข้าม เรื่องสาธกความว่า ในคราวเมื่อพวกเดียรถีย์เข้ามาปลอมบวชในพระพุทธศาสนา ครั้งอโศกราชกาล ภิกษุสงฆ์อันพวกพาลพาเหียรเข้าปะปน ก็

ไม่ยอมทำอุโบสถร่วมด้วย พระเจ้าอโศกยังไม่แจ้งเหตุ ทรงทราบแต่เพียงว่า พระสงฆ์
ไม่ปรองดองกระทำอุโบสถร่วมกัน ตรัสใช้อมาตย์ผู้หนึ่งไปสู่อโศการาม เพื่อสมานพระ
สงฆ์แล้วอาราธนาให้กระทำอุโบสถ อมาตย์ผู้นั้นไปถึงแล้วก็ประชุมสงฆ์โดยพระราชโองการ
ถามพระภิกษุทั้งหลายตั้งแต่ต้นแถว รูปใดไม่ยอมตาม ก็หาว่าขัดพระราชโองการ และ
ปลงชีพรูปนั้นเสียโดยลำดับลงมา ครั้งนั้น ทิสสกุमार พระราชอนุชาผนวชเป็นภิกษุและ
อยู่ในสังฆสันนิบาตนั้นด้วย เธอเห็นดังนั้น จึงลุกขึ้นไปนั่งกันลำดับไว้ อมาตย์ไม่กล้า
ทำแก่พระราชอนุชา จึงกลับมาราบพูลพระมหากษัตริย์ พระองค์ทรงทราบปวัตติเหตุแล้ว
ก็ทรงตกพระหฤทัย เกรงว่า บาปจะมีแก่พระองค์ แต่นั้นจึงทรงเสาะหาท่านผู้สามารถ
จะวินิจฉัยความนี้ให้กระจ่าง ข้อนี้ เป็นทางที่ทรงอาราธนาพระโมคคัลลีสุนทรติสสเถระ
มาสู่กรุงปาตลีบุตรจากเหนือหน้า แล้วอาศัยพระเถระเป็นกำลัง ทรงชำระพระศาสนาให้
สิ้นเลี่ยนหนาม กล่าวคือสีกพวกเดียรฉัตรเสีย เพราะฉะนั้น การรู้จักเลือกบุคคลผู้เหมาะ
จึงเป็นสำคัญในกิจทุกอย่างไป.

—◆—
ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง ๑๕ นาที

เฉลย ประโยค ป.ธ.๘

แต่ง ฉันทภาษามคธ

พ.ศ. ๒๕๔๕

ปฐยาวัตถ

อปฺปธานิสฺสรานํ หิ	สาธารณวิภาคโต
สมพฺพุทฺธสาสเนเยว	เทสิตา ปุคฺคลฉณฺดา
อิโต ปรี ปวุกฺขามิ	อิสฺสรํ ฆนฺมายตี
อิสฺสรโร หิ ฆโน โลเก	ตาย โหติ สฺมาคโต
ยถาธิปฺเปตกิจฺจานิ	นิปฺพาเทตุํ ว สกฺกติ
สาธกํ เอตฺถ ทญฺญพฺพํ	เวสฺสณฺตรสฺส ชาติกํ ฯ

วสันตคิลก

พฺพุโร มหามฺุณิ อนุตฺตรโหริปฺตโต
คามสฺส เอส วิจรํ กริตุํ สกฺกจฺจํ
เทเสสิ สุตฺตสฺสขอตฺถหิตาย ฆมฺมํ
เอโส ตทา วิปฺลวาชคเห วิหาสิ
เอตฺตสฺส สพฺพธิ สมนุคฺคตฺถิกิตฺตสฺสโท
สุทฺโธทโน อธิปฺติสฺส อิมํ สฺมุณิควา
ทญฺจุ อิมํ มฺุณิวํ อภิปฺตมาโน
โลกุตฺตมํ ว สฺสคํ นวชตฺตุมคฺคํ
อชฺเชสิตุํ ปิหิณิ พฺุตวเร อมฺจเจ
สฺสควาน ฆมฺมปวํ อนุปฺพพฺพุ เต
ปมฺมุสฺสกา นรวํ น นิมนฺตยีสฺส
ปจฺจา อยํ ปิหิณิ ภตฺติกาพฺพทายี
สฺสควาน ฆมฺมมิตโร อธิ ปพฺพชิตฺวา
อชฺเชสิ ตํ ทสฺพลํ คมิตฺตุํ ว สกฺกํ

พุทโธปี วุตตวจเนน อิมํ คมิตถ
 สุตโธทโน อลภิ โลกครุํว ทญฺํ ๑

วังสัทธะ

ชโน ปเนตาย อสมปยุตตโก
 ยถิจฉิตตถํ อธิ เนว สารเย
 อโสกวตถํ อธิเมตถ สารกํ
 ยทา หิ ปาปา วรพุทธสาสเน
 พหุ สยํ ปพพชเรณฺณตติยา
 ตทา สุสีลา พหุการ ภิภชโว
 อิเมหิ สพุธิ น อุโปสถํ อญํ
 วโร อโสโก ชินธมฺมสพุธิโก
 อิเม สมคฺเค อธิ กตฺตคามโก
 สเมตฺเตตมฺปิ วิวาทวิคฺคหํ
 อโกวิทํ เปสยิ ราชโปริสํ
 อยํ อุปายาอุสโส ว สพุทโส
 อนิจฺจเก กาคฺมุโปสถํ พหุ
 ยติธ มาเรสิ อณฺเณตภาวโต
 อิมํ สุณฺติวาน อโสภชตฺติโย
 อโหสิ โข วิปฺปฏิสารทฺมมโน
 ตโต อยํ โมคฺคณิภิกฺขุเทสิตํ
 อโสกราชา สุณิ ธมฺมมุตฺตมํ
 อภฺงชโก ตฺถฐมโน สุชี ลียา
 สุปตฺติยา สพุทริ ปุคฺคณฺณตฺตาติ ๑

พระธรรมคุณาภรณ์ หาสธมฺโม วัดสามพระยา
 สนามหลวงแผนกบาลี

เฉลย
 ตรวจแก้.